

kynél a tabuk közé tartozott. Bizony, az élet jó néhány apró dolgában erősen konzervatív elveket vallott. Döntéseit legtöbbször elismeréssel kellett fogadni. Nagyszerűen tudott összesíteni, s ilyenkor a végső analízisben ki-ki megtalálta a saját épkezláb gondolatát is. Kínosan szerette a tisztaságot, kifogástalanul, bár nem a divat szerint öltözött. Pontossága vetekedett az óráéval.

Nem tudtam szabadulni sohasem egy bennem most is bujkáló megfogalmazástól. Jókai regényéből kelt életre, mint Kőszívű ember. Valaki azt írta róla, hogy egy Jókai-hős volt a huszadik században...

Az Ön tapasztalatai alapján, személy szerint kik voltak Zsilinszky politikai és történelmi eszményképei?

Erre nagyon könnyen tudok válaszolni. Mindenekelőtt: Zrínyi, a költő. „Az török áfiium ellen való orvosság” mindig kéznél volt nála. Egyszer, amikor a börtönben igen nekikeseredett, ezzel vidítottam fel: „Ugye jól jönne most Zrínyi? De nem hoztad be magaddal!” Felnevetett. „Nem kell! Itt van!” — és a fejére mutatott. Mélységesen tisztelte a fontolva haladó, bölcs és puritán Kölcseyt, sok történetet tudott róla s ezeket szívesen mesélte. Adyért rajongott. Politikai eszményképe — kell-e mondanom? — Kossuth Lajos volt.

Véleménye szerint mi okozta azt, hogy a felszabadulás utáni rövid periódust leszámítva, Bajcsy-Zsilinszky Endre nem foglalhatta el méltó helyét legújabb kori történelmünkben és népünk tudatában, mint amilyet tettei alapján megérdemelt volna? Mivel magyarázható, hogy az antifasiszta küzdelem eme központi alakjának, aki előbb politikai eszközökkel, majd 1944 őszén a Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottságának elnökeként kommunista szövetségben, a fegyveres ellenállást is vállalva — mint Illyés Gyula írja róla — maga volt a „magyarság úgy jelképileg, hogy mégis valóságosan”, és mégis ennek a férfinak mindmáig nincs szobra Budapesten?

Nem is tudom, nem is értem, miért nincs szobra. Én, magamban már régen felállítottam a szobrát. Amikor utoljára fogtunk kezét, akkor mondta: „Sándorkám, ne vedd toladóásnak, de ha élni fogok, szívesen vállalom első gyermekeknél a komaságot!” Megköszöntem. Sajnos, ígéretét nem válthatta valóra. De elsőszülött fiamat Endrének hívják.

1981. november

NAGY IMRE: SINKA ISTVÁN